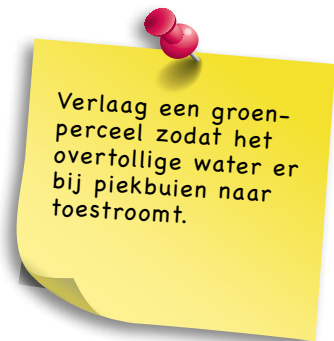

Klimaatadaptatie: een hot item

Geen onderwerp leeft momenteel zo sterk bij gemeenten als klimaatadaptatie. Vereniging Stadswerk haakte daarop in met een paneldiscussie op 19 april 2018, onder leiding van Stadswerk-voorzitter Jos Penninx. Vier grote ingenieursbureaus belichtten vier belangrijke onderwerpen die kritisch werden besproken.

De klimaatstresstest is inmiddels behoorlijk ingeburgerd, vertelt Bas Bierens van Arcadis. Zo'n 50 procent van de gemeenten heeft deze al uitgevoerd; in maar liefst 90 procent van die gemeenten is een goed beeld van gebieden die kwetsbaar zijn voor wateroverlast. Maar dat wil niet zeggen dat er niks meer hoeft te gebeuren. Op de eerste plaats heeft 50 procent van de gemeenten nog geen stresstest uitgevoerd. Bovendien staan de aspecten hittestress en verdroging nog in de kinderschoenen. So wieso is het beeld erg globaal als alleen de live-versie op internet is uitgevoerd. Die is geschikt voor bewustwording, agendering en een startpunt voor discussie, maar voor

gerichte maatregelen is diepgaandere analyse nodig. Het kan dan overigens om simpele, doeltreffende oplossingen gaan, zoals het verlagen van een groenperceel zodat het overtollige water er bij piekbuien naar toestroomt en tijdelijk wordt vastgehouden.

DIMENSIONERING VAN HET RIOOL

Een rioolsysteem kan doorgaans 20 millimeter neerslag per uur verwerken, zo maakt Benno Steentjes van Antea Group duidelijk. Als er meer valt, blijft er tijdelijk water op straat liggen. Dat was vroeger al zo, alleen nu komt het vaker voor. Uitbreiding van de rioolcapaciteit is veel te duur, dus moet er ook gekeken worden naar oplossingen 'boven de grond', zoals wadi's en meer groen. We zijn goed in staat om de effecten van al deze maatregelen op een samenhangende manier in een model te stoppen. Maar de slag naar

gerichte maatregelen die het meest kosteneffectief zijn - Steentjes spreekt van *smart solutions* - moet nog gemaakt worden. Het aanstellen van een 'klimaatregisseur' bij iedere gemeente kan helpen om die slag alsnog te maken. Daarnaast is de beeldvorming soms te vrolijk, met plaatjes van spelende kinderen in waterplassen, terwijl de problematiek in werkelijkheid een stuk ernstiger, en soms zelfs levensbedreigend is. Een ander punt waar nog winst is te behalen, is het inzetten van particuliere terreinen voor waterberging bij piekneerslag.

RISICO'S IN BEELD

Hoe erg is klimaatoverlast? Het antwoord op die vraag kent zowel een objectieve als subjectieve component, zo houdt Leon Valkenburg van Witteveen+Bos zijn gehoor voor. Er zijn modellen en protocollen nodig die de risico's in kaart brengen. Op grond daarvan moet snel worden

ingegrepen, bijvoorbeeld om vitale voorzieningen draaiende te houden. Maar er is ook zoets als ervaren overlast, en daarvoor is een dialoog nodig met burgers en andere betrokkenen. Om een goed beeld te krijgen, loont het overigens ook om sociale media te scannen op berichten over klimaatoverlast. In Tilburg hebben ze hier ervaring mee opgedaan, vertelt Annabel Visschedijk van Witteveen+Bos. Problemen die niet om een acute oplossing vragen, worden opgelost met ‘de gereedschapskist’. Dat betekent onder meer dat oplossingen voor andere problemen ook in beschouwing worden genomen, ook wel ‘meekoppelkansen’ genoemd. Door een opgave te koppelen aan bijvoorbeeld leefbaarheid, gezondheid of vastgoedwaarde neemt het draagvlak voor de maatregelen toe. Daarbij moet wel worden voorkomen dat men vervalt in ‘pleisters plakken’,

ofwel ad hoc maatregelen die het probleem niet structureel oplossen.

WERKEN AAN GEÏNTEGREERDE ONTWERPEN

Anouk Ruijters van Movares heeft als landschapsontwerper te maken met klimaatadaptatie. Ze denkt dat er echt een extra inspanning nodig is; in zijn algemeenheid komen we er niet met de huidige ontwerpen. Er zou in ieder ontwerp een klimaatparagraaf moeten komen. Klimaat zou ook een vast onderdeel moeten zijn bij alle belangrijke ontwerpbeslissingen; de Omgevingswet biedt hiervoor een prima kapstok. Zo zou klimaat nadrukkelijk een rol moeten spelen bij de locatiekeuze, en als de (klimaatbestendige) locatie eenmaal is gekozen, zouden de maatregelen op lokaal niveau consequent klimaatadaptief moeten zijn (zie ook het artikel op pagina 10 en 11 van dit magazine). Niet

als afzonderlijk streven, maar als integraal onderdeel van de ambitie om kwaliteit toe te voegen. Gemeenten hebben daarbij een speciale rol. Zij zouden glasharde voorwaarden moeten stellen bij de aanbesteding, want veel ontwikkelaars zullen er niet uit zichzelf rekening mee houden. Daarbij moet overigens wel ruimte blijven voor innovatie en creativiteit. Met EMVI-voorwaarden (Economisch Meest Voordelige Inschrijving) is het maar de vraag of dat lukt.

Het debat brengt diverse knelpunten bij het omzetten van kennis en consensus naar concrete, slimme oplossingen in beeld. Een brede, integrale blik is daarbij onontbeerlijk (al was het maar voor het draagvlak), maar dat mag vooral praktische oplossingen niet in de weg staan. Want, aldus Benno Steentjes: alle beetjes helpen!